

Večerné zamyslenie sa v ateliéri Juraja Rusňáka

Človek a príroda

Najradšej som chodieval do jeho ateliéru zadom, cez malú záhradku. Bol to akosi jemnejší prechod medzi životom okolo a životom vnútri toho útulného no tvorivostou naplneného ateliéru. Čakal som, že uvidím jeho postavu sklonenú nad hlienou skicou, alebo dajakou sochou, ako som ho často zastihol, zabraného do práce. No dvere boli prívreté a ateliér bol prázdny. Zľahka som sa oprel do rámu dverí a tie sa s tichým zaškrípaním poddali.

Bol som po čase opäť tu, kde sme už neraz sedeli v prútených kreslách a hovorili o všetkom možnom. Predo mnou ležal ateliér. Veľká presklená stena, malebný neporiadok, hŕba nástrojov, niekoľko stojanov a hlavne sochy. Na stojanoch, na policiach, modely reliéfov na stenách, pár grafik, príručná

knihovnička. Sochy biele i farebné, červené a modré.

Pohodne som sa zaklonil do prúteného operadla. V myšlienkach som sa vrátil o dve, tri desaťročia späť. Školské roky, letá rojčenia. Občasné stretanie sa na prednáškach, večernom kreslení, na výstavách.

Ozajstné zblíženie prišlo až potom. Hovorili sme často o umení, o prírode. Bola na počiatku jeho cesty, ale rozvíjal túto tému po celé desaťročia, a v istom zmysle jej zostal verný doposiaľ.

Pozerám sa na police, čo vyplňajú takmer tretinu ateliéru. Akési podoby dužinatých rastlinných monolitov. Objemné vertikály prerušujú masívne hmoty horizontál, tvary vypuklé sa vplietajú do joriem vhlbených, aby napokon vplynuli do jedného celku. Často sú plastiky spojením viacerých základných motívov. Väčšina pripomína organické vyvreliny. Vždy sú tu prítomné ony dužinaté, plné formy, až fantázia váha: pripísať ich do sveta vegetácie, alebo vidieť v nich časti ľudského tela? Statická biela hmota plastik dýcha kludom a symetriou. Napadá ma pritom zvláštna myšlienka: možno k nim vôbec niečo pridať sochárskym nástrojom, alebo hocí slovom?

Niekdedy sú to menšie sochy,

sta vyvrelé z jedného tvorivého porývu. Vtedy sa hmota vlní a špirálovite točí a nalieva sa červenou, žltou a modrou jarbou.

Pravda, výtvarník nikdy ne-stratil spojenie s ľudskou podobou. Sú to zväčša portréty. Podoby blízkych a priateľov, žien i detí. Aj za výtvarným zovšeobecnením cítime život. Rozoznávame podoby portrétovaných. Patria ľuďom z okolia aj tým, čo sú už dlho vzdialení.

V posledných rokoch dochádza v sochárskej tvorbe k väčšiemu zblíženiu čistého organického tvaru a ľudskej podoby.

Obraciam pohľad k oknu. Figúry, skupiny figúr vo vzájomnom spojení. Muž a žena, rodina, matka a dieťa. Podoby ako-

by vyrástli z prírodných tvarov. Formy a tvary akoby vyvrelé z pražriedla. Objemy sa kľbia a rozvíjajú ako melódie z piesnôtora a hmoty. V myšli sa mi vracajú slová autora týchto plastik, ktoré vyslovil kedysi v rozhovore: „Venuše, jaskynné maľby — často na to myslím — v nich pretrvali len ozajstné hodnoty“.

Preberám sa z myšlienok, ani som nepobadal ako sa zošerilo. Čas pokročil. Večerné slnko sa pohráva s listím stromov, v jeho ružovej žiare sa premietajú sochy na bielej stene ateliéru.

Vstávam z kresla a vlastne ani nelutujem, že som celý čas presedel sám.

Akad. mal. A. GEJMOVSKÝ

Juraj Rusňák: Materstvo (1983).

Foto: archív autora